

FOLLO TINGRETT

DOM

Avsagt: 12.01.2018

Saksnr: 17-158053MED-FOLL

Rettsens leder: Tingrettsdommer Jonn Ola Sørensen

Meddommere:
Kari Borge Norheim
Kåre Jakob Willumsen

Den offentlige påtalemyndighet Advokatfullmektig Maria Bache Dahl

mot

Imcasreg8 Advokat Ola Tellesbø

Partshjelp I: Norsk Unix User Group Advokat Arve Føyen v/adv. flm. Kjetil Wick Sætre

Partshjelp II: Elektronisk Forpost Norge Advokat Arve Føyen v/adv. flm. Henny Hallingskog-Hultin

DOM

Statsadvokatene i Økokrim har sendt følgende ikke vedtatte inndragningsforelegg til Follo tingrett for pådømmelse:

Imcasreg8, org.nr. 895 466 492, v/styrets leder Morten Emil Eriksen, Postboks 5090, 0301 Oslo

må tåle inndragning av bruksretten til domenenavnet «Popcorn-time.no» til staten, jf. straffeloven § 69 første ledd bokstav c), jf. § 74 annet ledd første punktum og § 75 første ledd.

Begrunnelsen er ukjent gjerningspersons overtredelse av:

Åndsverkloven § 54 tredje ledd jf første ledd bokstav a), jf § 2, jf straffeloven § 15 for å ha medvirket til forsettlig å ha gjort tilgjengelig for allmennheten åndsverk uten rettighetshavers samtykke, og det foreligger særlig skjerpene forhold.

Grunnlag:

Ukjent gjerningsperson har ved hjelp av domenenavnet popcorn-time.no, i perioden fra IMCASREG8s registrering hos NORID 23. februar 2015 inntil ØKOKRIMs beslag i bruksretten til domenet 8. mars 2016, medvirket til å gjøre åndsverk tilgjengelig for allmennheten uten samtykke fra rettighetshaver.

Medvirkningshandlingen består i at det på popcorn-time.no er lagt ut lenke til domener inneholdende programvare for å benytte tjenesten Popcorn Time, samt nedlastingsinstruksjoner og nyhetsoppdateringer om tjenesten. Tjenesten Popcorn Time gjør åndsverk tilgjengelig for allmennheten ved å legge til rette for søk, strømming og deling av filmer og TV-serier over internett uten samtykke fra rettighetshaver. På gjerningstidspunktet utgjorde dette et stort antall filmer og TV-serier.

Inndragningen rettes mot Imcasreg8 som besitter av bruksretten til domenet, i det rettmessig eier er ukjent.

Hovedforhandling ble holdt i Follo tingrett 18. og 19. desember 2017. Imcasreg8 møtte ved styrets leder Morten Emil Eriksen, partshjelp I, Norsk Unix User Group (NUUG) møtte ved Petter Reinholdtsen og partshjelp II, Elektronisk Forpost Norge (EFN), møtte ved Tom Fredrik Blenning, som alle avga forklaringer for retten som vitner.

Retten mottok forklaring fra ytterligere seks vitner, herunder to ført som sakkyndige vitner av Imcasreg8 og to ført som sakkyndige vitner av påtalemyndigheten, og det ble foretatt slik dokumentasjon som framgår av rettsboken.

Aktor la ned påstand om at Imcasreg8 må tåle inndragning av bruksretten til domenenavnet «Popcorn-time.no» til staten, jf. straffeloven § 69 første ledd bokstav c), § 74 annet ledd første punktum og § 75 første ledd.

Imcasreg8s forsvarer la ned påstand om at inndragning av bruksretten til domenenavnet Popcorn-time.no avvises eller ikke må tåles av Imcasreg8.

Rettsens vurdering

Sakens bakgrunn

I mars 2016 foretok Økokrim ransaking hos selskapet Internet Marketing Consults AS, og dets ansatte Morten Emil Eriksen og Hilde Camilla Hassel, basert på mistanke om at ukjent gjerningsperson ved hjelp av domenenavnet popcorn-time.no medvirket til bruk av programvaren Popcorn Time og til å gjøre åndsverk tilgjengelig for allmennheten uten samtykke fra rettighetshaverne.

8. mars 2016 tok Økokrim beslag i bruksretten til domenenavnet popcorn-time.no. Domenenavnet var registrert på foreningen Imcasreg8, uten eget forretningssted, men med samme postadresse som Internet Marketing Consults AS (IMC).

Gjennom IMC driver Morten Eriksen med registrering av domenenavn i Norge som såkalt registrar eller domeneforhandler. Han har forklart at foreninger ble opprettet for å registrere domenenavn ettersom kun opptil 100 domenenavn under toppdomene .no kan registreres på et rettssubjekt. Således har Eriksen opprettet Imcasreg1, Imcasreg2 osv. for å kunne foreta registreringer av domenenavn for sine kunder.

En av kundene til IMC var Marcaria.com, som er et amerikansk selskap som driver med varemerkebeskyttelse, herunder gjennom registrering av domenenavn for sine kunder. Eriksen har forklart at han har fått flere hundre henvendelser fra Marcaria.com om registrering av domenenavn. Dette er typisk på vegne av selskaper som ønsker en nettside i Norge, uten å opprette avdeling her, eller f.eks. registrering av et produkt eller en film som domene i Norge for å beskytte varemerket. Etter Økokrims etterforskning og beslag tok Marcaria.com ved e-post av 24. februar 2017 kontakt med Eriksen og anmodet han om å slette registreringen av popcorn-time.no.

Imcasreg8 brakte spørsmålet om opprettholdelse av beslaget inn for Follo tingrett ved begjæring av 20. oktober 2016, som ved kjennelse av 3. februar 2017 ikke tok begjæringen til følge. Saken ble så påanket til Borgarting lagmannsrett, som ved kjennelse av 4. mai 2017 opphevet tingrettens kjennelse. Tingretten avsa ny kjennelse 28. august 2017, hvor IMC og Imcasreg8s begjæring om opphevelse av beslaget fortsatt ikke ble tatt til følge. Denne kjennelsen ble igjen påanket til Borgarting lagmannsrett, som opprettholdt tingrettens avgjørelse.

Foreliggende sak er brakt inn for tingretten av Økokrim idet Imcasreg8 ved signatur 14. september 2017 ikke vedtok inndragningsforelegget av 13. september 2017 som foreliggende sak bygger på og som er gjengitt innledningsvis.

Norsk Unix User Group (NUUG) og Elektronisk Forpost Norge (EFN) erklærte partshjelp til støtte for Imcasreg8 ved prosesskriv av 7. desember 2017, som ble tillatt av retten ved beslutning av 12. ds.

Påtalemyndighetens anførsler

Bevisbyrden påhviler påtalemyndigheten og er den samme som i straffesaker ellers. Spørsmålet om det foreligger et straffbart forhold skal bevises utover enhver rimelig tvil. Partene er i saken stort sett enige om de faktiske forhold, men uenige i den rettslige karakteristikken av disse. Hjemmelen for straff er overtredelse av åndsverkloven (åvl.) § 54 tredje ledd, jf. første ledd bokstav a), jf. § 2 og straffeloven § 15.

Åvl. § 2 må tolkes i lys av opphavsrettsdirektivet art. 3 nr. 1, og rettspraksis fra EU-domstolen får direkte relevans ved tolkningen av åvl. § 2. En straffbar handling er bare ett av flere vilkår for inndragning etter straffeloven § 69.

Etter § 69 første ledd bokstav c) må tingen som inndras være et redskap som har vært brukt eller bestemt til bruk ved den straffbare handlingen. Det er åpenbart at domenenavnet popcorn-time.no har vært benyttet til medvirkningen som har funnet sted på det aktuelle nettstedet.

At bruksretten til et domene er en ting som kan inndras følger direkte av annet ledd i straffeloven § 69, og av rettspraksis fra tiden før straffeloven av 2005. Henvisningen til § 67 første ledd tredje punktum fastslår at ansvaret kan reduseres eller falle bort i den grad inndragningen vil være klart urimelig.

Dersom vilkårene for inndragning for øvrig er oppfylt, følger det av § 69 første ledd at det må foretas en vurdering av om inndragning bør finne sted, jf. «kan». I tråd med § 69 tredje ledd er inndragning her påkrevd av hensyn til en effektiv håndheving av straffebudet og forholdsmessig. I relasjon til sistnevnte pekes bl.a. på at konsekvensene for Imcasreg8 er beskjedne. Hensynet til ytringsfrihet kommer særlig inn i denne vurderingen, og hensynet til beskyttelse av immaterielle rettigheter er avveid mot hensynet til ytrings- og informasjonsfriheten.

Med åndsverkloven har Stortinget allerede bestemt at ytringsfriheten må begrenses slik at det ikke er lov å tilgjengeliggjøre for allmennheten åndsverk uten rettighetshavers samtykke. Spørsmålet her er om det er i strid med Grunnloven § 100, EMK art. 10 eller internasjonale forpliktelser å sanksjonere straffbar overtredelse av åndsverkloven med inndragning av bruksretten til domenet popcorn-time.no. Ytringene på popcorn-time.no er ikke i kjernen av beskyttelsesverdige ytringer, som for eksempel politiske ytringer.

Straffeloven § 74 annet ledd første punktum fastslår at inndragning kan skje hos besitter av redskapen, som det er spørsmål om inndragning overfor her. Etter § 74 er det spørsmål om inndragning er rimelig av hensyn til eier, og § 71, 3. ledd er ikke relevant ettersom bestemmelsen gjelder eier, hvilket det ikke er snakk om her.

Den straffbare handlingen som inndragningsforelegget bygger på er medvirkning til overtredelse av åndsverkloven § 54 tredje ledd, jf. første ledd bokstav a), jf. § 2.

Hovedgjerningen er tilgjengeliggjøring av opphavsrettsbeskyttet materiale uten samtykke fra rettighetshaverne. Dette har skjedd i form av opplasting av kildefiler til internett. Dette er klart i strid med opphavsmannens enerett etter åvl. § 2. Materiale som er lagt ut på internett uten rettighetshavers samtykke krenker åvl. § 2.

Så å si alt av etterspurt film- og TV-materiale ligger tilgjengelig på Popcorn Time. Det alt vesentlige av materiale utlagt via Popcorn Time krenker opphavsrettigheter, og er lagt ut uten rettighetshavers samtykke.

Det har ikke rettslig betydning at kildefilene legges ut på såkalte tredjepartskataloger som EZTV.it og YTS.no og ikke på Popcorn Times egne nettsider eller i selve applikasjonen. Poenget er at materialet gjøres tilgjengelig gjennom applikasjonene. Det er altså koblingen mellom tredjepartskatalogene og Popcorn Time som gjør det rettslig korrekt å si at åndsverk gjøres tilgjengelig gjennom eller av Popcorn Time-tjenesten, slik som formulert i inndragningsforelegget.

Retten må også ta stilling til om det foreligger særlig skjerpene forhold for hovedgjerningens del, jf. åvl. § 54 tredje ledd. Den allmennheten som verkene er tilgjengeliggjort for gjennom Popcorn Time utgjør en svært stor gruppe mennesker. Opplastingene har også ført til svært store økonomiske tap for rettighetshaverne.

Det er her spørsmål om medvirkning til tilgjengeliggjøring av opphavsrettsbeskyttet materiale. Det har ikke betydning for medvirkerens straffansvar hvorvidt hovedmannen dømmes.

Medvirkningsansvaret er aktuelt for alle kildefiler som allerede var lastet opp og som ble lastet opp etter at nettstedet popcorn-time.no var opprettet.

Medvirkningshandlingen består i å opprette, vedlikeholde og legge ut innhold på domenet popcorn-time.no. Popcorn-time.no lenket til nettsider hvor brukerne kunne laste ned programvaren som er nødvendig for å benytte seg av tjenesten Popcorn Time. Videre var det på domenet lagt ut brukerveiledninger for nedlasting av programvaren til Mac, Iphone, Ipad og Android-enheter, og det lå nyhetsoppdateringer, generell informasjon og svar på ofte stilte spørsmål, FAQ, på popcorn-time.no.

Opprettelsen og vedlikeholdet av det norske domenet har bidratt til å legge til rette for og gjøre det enklere for norske brukere å benytte tjenesten Popcorn Time, og derved bidratt til å gjøre kildefiler, som er ulovlig lagt ut på internett, lettere tilgjengelig for et norsk publikum. Alt ble presentert på norsk for et norsk publikum og toppdomenet .no ble benyttet, som også må anses for å ha hatt betydning.

Straffansvar for medvirkning fordrer ikke at medvirkningen har vært nødvendig for resultatet. Det er i denne sammenheng også relevant å trekke inn EU-domstolens praksis knyttet til fasilitering av opphavsrettskrenkelses. Det følger av dette at lenking er tilgjengeliggjøring for allmennheten i strid med opphavsrettsdirektivet art. 3(1). I sak C-527/15 kategoriserte EU-domstolen salget av Filmspeler-enhetene som direkte krenkelse av direktivets art. 3(1), som tilsvarer åvl. § 2, som viser at det strafferettslige medvirkningsansvaret favner forholdsvis vidt på det opphavsrettslige området etter mer til det mindre tankegang.

Ansvarsfraskivelsen eller disclaimeren på popcorn-time.no tyder på at den eller de som har lagt ut teksten på nettstedet har vært klar over Popcorn Time tjenestens ulovlige karakter. At det teknisk sett var flere ledd fra popcorn-time.no til Popcorn Time tjenesten er mindre relevant i forhold til spørsmålet om rekkevidden av medvirkningsansvaret.

Imcasreg8s anførsler

Beskrivelsen i forelegget «tjenesten Popcorn Time gjør åndsverk tilgjengelig for allmennheten ved å ...» er en mellom-medvirkning nødvendig for å komme til hovedgjerningen. Det er klarere å si at det er «ett sett med brukere» som ved hjelp av programvaren Popcorn Time gjør åndsverk tilgjengelig for allmennheten uten samtykke.

Påtalemyndigheten snakker om tjenesten Popcorn Time i stedet for mellom-medvirkning. Det er delingen som innebærer tilgjengeliggjøring. Programvaren Popcorn Time er i seg selv lovlig, men det er spørsmål om den forsterker hovedgjerningen om å laste opp mer innhold; altså psykisk medvirkning. Mellom-medvirkning understreker at det er tale om en konstruksjon fra påtalemyndigheten i foreliggende sak.

Den påståtte medvirkningshandling er her knyttet til nettstedet popcorn-time.no. Det er spørsmål om fysisk medvirkning ved at brukerne kan følge linker gjennom seks steg for å se film; også ulovlige filmer. Kildefiler til film og TV-serier var ikke lagt ut på popcorn-time.no og det var heller ingen knapp å klikke på der for å laste ned programvaren Popcorn Time. Det er ikke bevist at nettstedet medførte nedlasting av programvaren; det som kan betegnes som trinn 2.

Påtalemyndigheten opererer med en faktisk medvirkningskonstruksjon, med medvirkning over følgende to trinn: Først fysisk medvirkning til at nettbrukere deler ulovlig innhold,

som så igjen skal forsterke (psykisk medvirkning) hovedgjerningen om å laste opp mer innhold for deling.

Inndragningsforeleggets inkludering av «nedlastingsinstruksjoner og nyhetsoppdateringer om tjenesten» på popcorn-time.no er ikke vesensforskjellig fra artikler i Dagbladet og Aftenposten om Popcorn Time, som bl.a. inkluderte lenke til steder der programvaren Popcorn Time kunne lastes ned. Popcorn-time.no var midt i debatten, hadde den mest omfattende og autoritative beskrivelsen av Popcorn Time og omtalte Popcorn Time lovlig. Slik informasjon er ikke fysisk medvirkning, som påtalemyndigheten har påstått.

Straffverdighet må vurderes når det gjelder avgrensningen av medvirkningsansvaret. Det foreligger ingen Høyesterettspraksis på at medvirkning til rettighetsbrudd kan være straffbart, men det vises til Borgarting lagmannsretts avgjørelse i LB-2003-731 (DVD-John), hvor lagmannsretten kom til at tiltalte ikke kunne straffes for medvirkning eller forsøk på medvirkning til andres bruk av programmet DeCSS. Den alminnelige rettstridsreservasjonen kommer til anvendelse. Det vises herunder til at å belegge handlingen med straff strider mot ytringsfriheten, og bransjens handlingsalternativer.

Popcorn-time.no har snarere avledet enn stimulert besøkende til bruk av programvaren Popcorn Time, og forlenget veien til opphavsrettsbrudd sammenlignet med andre treff i søkemotoren, som f.eks. sidene popcorntime.sh, popcorntime.tu og popcorntime.io, hvor programvaren ligger. I tillegg kommer disclaimeren på nettsiden, som har minnet om risikoen for lovbrudd, og de fleste ønsker å være lovlige.

Det er ikke tale om at aktuelle handlinger har ført til slikt tap, som påtalemyndigheten har påstått. Pirattitting er først og fremst et overskuddsfenomen, som kommer på toppen av det folk allerede betaler for, og informasjonsspredning skjer fra betalingsu villige til betalingsvillige. Mediavision-rapporten, som er benyttet til å beregne tapet, er uvitenskapelig og kan ikke bygges på. Den mest autoritative rapporten er fra EU i 2014, som bl.a. viser at det ikke er noe signifikant tap som følge av pirattitting. Det foreligger ikke straffverdig medvirkning når rettighetsbransjen knapt taper, men muligens vinner på dette.

I vurderingen av straffverdighet må det også ses hen til at det lenge var villfarelse om bruken av programvaren Popcorn Time var lovlig eller ikke, og popcorn-time.no ble opprettet under rettsvillfarelsen. Det må videre ses hen til at popcorn-time.no er fjern fra hovedhandlingen, og lenger unna hovedgjerningen enn Google eller andre søkemotorer. I vår sak må man gjennom dobbelt så mange trinn for å komme til mellomhandlingen som ved bruk av Pirate Bay, hvor direkte link ble ansett som straffbart. Det vises også til at strafferammen i åvl. § 54 er lav; 3 måneder, eller 3 år ved særlig skjerpene forhold.

Påtalemyndighetene har ikke bevist utover enhver rimelig tvil at hovedgjerningen er ulovlig, omfanget av bruken av nettstedet popcorn-time.no, tilknytningen mellom popcorn-time.no- og Popcorn Time-klienter, herunder nedlasting av programvaren, at popcorn-time.no har fått brukere til å laste ned og se filmer ulovlig, andelen ulovlige filmer sett ved hjelp av programvaren, om Popcorn Time ble bruk av de andre deltakerne i fildelingsskyen i P2P-nettverket, og andelen lovlige filmer tilgjengelig i de fire Popcorn Time variantenes katalogtjenester og størrelsen av tapet.

Det anføres videre til at det ikke foreligger skyld i tilknytning til tjenesten, men kun et forsett om å tjene penger. Straffeloven § 71, om hvem inndragning kan skje overfor, oppstiller subjektive krav i tredje ledd annet punktum, som ikke er oppfylt for Imcasreg8.

Partshjelpenes anførsler

Påtalemyndighetens etterforskning og bevisførsel har ikke vært rettet mot hovedgjerningen, og det er også uklart hva som kan være særlig skjerpene omstendigheter. Det er ikke nok at påtalemyndigheten viser til at det kan skje opplasting i stor skala.

Det er uklart om påtalemyndigheten mener at medvirkningshandlingen består i lenke til nettsider hvor applikasjonen kan lastes ned og/eller brukerveiledninger, nyhetsoppdateringer og generell informasjon. Tidligere saker med lenkeansvar, omfattet lenker til selve verkene. Det er ingen klar regel i norsk rett som konstituerer straffansvar for medvirkningshandling som på popcorn-time.no. Det er ikke påstått uaktsom medvirkning, men bygger på forsett. Hensikten bak popcorn-timel.no var ikke å medvirke til opphavsrettskrenkelser. Formålet var å selge VPN-tjenester.

Subjektivt krav i straffeloven § 71 tredje ledd er ikke oppfylt, jf. Eriksens forklaring om at han ikke visste hva domenet skulle brukes til. Prosedyren for inndragning av informasjonsbærer følger av straffeloven § 76 som kan medføre krav om sletting av innhold.

I vurderingen av om inndragning skal foretas, må det legges vekt på at inndragning her ikke har noen betydning for opplasting og deling av ulovlig materiale på nett, hvilket skjer uavhengig av domenet som inndragningskravet gjelder. Det må videre legges vekt på hensynet til bruk av samfunnets ressurser og at rettighetshaverne sivilrettslig kunne ha fremmet krav, idet det vises til slik blokkering som har skjedd ved Oslo tingretts avgjørelse av 3. november 2017.

NUUG kan overta domenet og unngå at det bidrar til opphavsrettskrenkelser. NUUG støtter ikke teknologier som krenker andres rettigheter, men hensynet til fri programvare

og åpne standarder. Videre er NUUG opptatt av at opphavsrettskrenkelser bør håndheves så nær den ulovlige handlingen som mulig.

EFN gir heller ikke sin støtte til bruk av teknologier som krenker andres rettigheter. EFN vil understreke hensynet til ytringsfrihet, som kommer inn ved tolkningen av åndsverkloven og rekkevidden av medvirkningsansvaret. Handlingene som påstås å utgjøre medvirkning i foreliggende sak var for fjerne fra hovedhandlingen. Det er ikke naturlig å knytte straffansvar til disse handlingene ut fra karakter og omfang.

Det er vanskelig å vite hvordan man fremover skal snakke om Popcorn Time dersom ytringene på popcorn-time.no er ulovlige. Effekten av inndragning vil være et sterkt inngrep i ytringsfriheten, samtidig som effekten i forhold til å håndheve immaterielle rettigheter er tvilsom. Inndragning vil ha nedkjølende effekt for bruk av internett. EFN anser denne saken for å innebære misbruk av immaterielle rettigheter og sensur av informasjon på internett, og mangel på proporsjonalitet ved for fjern tilknytning til hovedgjerningen.

Rettens syn

Innledning

Saken gjelder spørsmål om inndragning av bruksrett til domenet popcorn-time.no basert på straffbar medvirkning til ulovlig tilgjengeliggjøring gjennom Popcorn Time av filmer og TV-serier som er beskyttet av opphavsretten.

Saken er rettet mot Imcasreg8 som innehaver av bruksretten til domenet popcorn-time.no, men bygger på ukjent gjerningspersons straffbare medvirkning gjennom nettstedet til krenkelser av opphavsretten.

Retten finner det klart at straffeloven § 74 annet ledd hjemler at foreliggende sak kan rettes mot Imcasreg8, som besitter av bruksretten til domenet popcorn-time.no, idet eieren eller rettighetshaveren til domenet er ukjent. Retten finner dette rimelig av hensyn til eieren, idet Marcaria.com, som opprinnelig tok kontakt med Morten Eriksen om registrering av domenet på vegne av ukjent eier eller rettighetshaver, ved e-post av 24. februar 2017 til Eriksen har bedt om sletting av registreringen. Videre er det lagt vekt på at inndragning av domenet ikke endrer på tilgangen til aktuell IP-adresse med samme innhold.

Straffeloven § 71, 3. ledd andre setning som grunnlag er ikke påstått av påtalemyndigheten og nødvendig for inndragningskravet, og retten trenger derfor ikke å gå inn på de private partenes anførsler i saken om at Imcasreg8 ikke oppfyller kravene til kunnskap etter denne bestemmelsen om at domenet skulle brukes ved en straffbar handling.

Det er videre på det rene at et domenet popcorn-time.no er en «ting» i lovens forstand som kan inndras, og at bruksretten til dette kan inndras, dersom nærmere bestemte vilkår er oppfylt, jf. straffeloven § 69 første ledd, jf. annet ledd.

At inndragningen kan skje til fordel for staten, som påstått av påtalemyndigheten, følger av straffeloven § 75 første ledd.

Etter dette gjenstår i hovedsak følgende spørsmål:

- 1) Om popcorn-time.no har vært brukt ved en straffbar handling i form av medvirkning til forsettlig tilgjengeliggjøring for allmennheten av åndsverk uten rettighetshavers samtykke, og under særlig skjerpene forhold.
- 2) Om inndragning skal foretas, hvor det særlig er lagt vekt på om inndragning er påkrevd av hensyn til en effektiv håndheving av straffebudet og om den er forholdsmessig, jf. straffeloven § 69 tredje ledd.

I vurderingen av det første spørsmålet, må det tas stilling til om det foreligger en straffbar hovedhandling i form av forsettlig ulovlig tilgjengeliggjøring av opphavsrettsbeskyttet materiale gjennom Popcorn Time, jf. åndsverkloven («åvl.») § 54 nr. 1 bokstav a, jf. § 2. Det må videre tas stilling til om det foreligger særlig skjerpene forhold slik at § 54, 3. ledd kommer til anvendelse. Dernest må det tas stilling om det foreligger straffbar medvirkning etter straffeloven § 15 gjennom opprettelsen av og innholdet på popcorn-time.no.

I vurderingen av det andre spørsmålet vil retten bl.a. ta stilling til anførselene om at hensynet til ytrings- og informasjonsfriheten tilsier at beslaget ikke kan opprettholdes.

Retten har i vurderingen av faktum bygget på kravet om at det må være bevist utover enhver rimelig tvil.

Hovedhandling

Det følger av åvl. § 2 at opphavsmannen har enerett til å råde over verket ved å fremstille eksemplarer av det, og ved å gjøre det tilgjengelig for allmennheten, i opprinnelig eller endret skikkelse, i oversettelse eller bearbeidelse, i annen litteratur- eller kunstart eller i annen teknikk. Dette innebærer bl.a. en negativ rett til å forby andre å råde over verket uten opphavsmannens samtykke.

Det er tilgjengeliggjøring for allmennheten som her er tema. Hva som menes med å gjøre verket tilgjengelig for allmennheten fremgår av åvl. § 2 tredje ledd. Av tredje ledd bokstavene a) – c) fremgår at henholdsvis offentlig spredning, visning og fremføring av verket omfattes, og § 2 fjerde ledd presiserer at som offentlig fremføring regnes også

kringkasting eller annen overføring i tråd eller trådløst til allmennheten, herunder når verket stilles til rådighet på en slik måte at den enkelte selv kan velge tid og sted for tilgang til verket.

Spørsmålet her er om det er bevist at åndsverk er gjort tilgjengelig for allmennheten gjennom domener inneholdende programvare for å benytte tjenesten Popcorn Time som legger til rette for søk, strømming og deling av filmer og TV-serier over internett uten samtykke av rettighetshaverne.

Oslo tingrett avsa 3. november 2017 kjennelse i sak nr. 17-093347TVI-OTIR/05 (heretter henvist til som «Oslo tingretts kjennelse») om krav om pålegg etter åndsverkloven § 56c mot internettilbydere om å blokkere sine kunders tilgang til Popcorn Time; dvs. Popcorn Time TO, Popcorn Time IS og Popcorn Time SH ved nærmere spesifiserte innehavere av enkeltdomener, som f.eks. popcorn-time.to, popcorn-time.is og popcorn-time.sh. For krav om pålegg etter åvl. § 56c må det være tale om et nettsted der det «i stort omfang gjøres tilgjengelig materiale som åpenbart krenker opphavsrett eller andre rettigheter etter denne lov».

I Oslo tingretts kjennelse er det redegjort nærmere for hvordan Popcorn Time fungerer (fra s. 12 flg.), som er av interesse i vår sak selv om de rettslige spørsmålene er forskjellige. Den tekniske beskrivelsen av Popcorn Time i Oslo tingretts kjennelse samsvarer med bevisførselen for retten i foreliggende sak. Prosessfullmektigen for rettighetshaverne i saken for Oslo tingrett, Rune Ljostad, forklarte seg bl.a. nærmere om dette som vitne for retten. Partene i foreliggende sak har ikke vært uenige om hvordan Popcorn Time fungerer, men Imcasreg8 har stilt spørsmål ved påtalemyndighetenes betegnelse av Popcorn Time som en tjeneste, uten at dette har betydning for den tekniske beskrivelsen.

Popcorn Time er et datamaskinprogram eller en applikasjon som gjør det enkelt for brukerne å finne frem til og spille av filmer og TV-serier i høy bilde kvalitet med undertekster. Applikasjonen skal ha blitt utviklet av to personer fra Argentina, og ble lansert i 2014. Kildekoden for programmet har vært tilgjengelig eller åpen, og basert på dette har det blitt utviklet nye versjoner av programvaren, eller såkalte «forker». Funksjonaliteten for de ulike utgavene har imidlertid i hovedsak vært det samme; nemlig å fungere som såkalt BitTorrent-klient, indekseringstjeneste og avspillingsprogram i en og samme applikasjon.

Programvaren må lastes ned for at brukeren skal kunne se film eller TV-serier og dele film via tjenesten. Det har vært mulig å laste ned applikasjonen fra ulike nettsteder og den er tilgjengelige for ulike operativsystemer (som Windows, Mac Os mv.). Når programmet er lastet ned fungerer det som en spesialtilpasset nettleser (som f.eks. Internet Explorer og Chrome) for å kunne søke opp og se film og TV-serier som er tilgjengelige på internett. Den kobler seg til diverse internettadresser uten at det er synlig for brukeren, og sørger for

at de ulike elementene, som omslagsbilder, videofilmer, handlingsresyme og undertekster, lastes ned og vises uten at brukeren trenger å foreta seg noe mer og uten at dette er synlig for brukeren.

Vitnet Daniel Bacsa demonstrerte for retten hvordan man som bruker av Popcorn Time blir «tilbudt», kan søke opp, få informasjon om og se nye og populære filmer og TV-serier med undertekster, med en god brukeropplevelse, og uten at kobling til internettadresser og ned- og opplasting av filer er synlig for brukeren. I nettleseren spesialtilpasset for Popcorn Time skjer altså alt dette sømløst i en og samme applikasjon.

Selve ned- og opplastingen av videofiler i Popcorn Time skjer ved hjelp av BitTorrent-teknologien eller –protokollen. Hvordan dette fungerer i Popcorn Time er beskrevet på følgende måte i Oslo tingretts kjennelse:

«For å forstå hvordan Popcorn Time virker, må man ha et innblikk i hvordan BitTorrent-protokollen fungerer. BitTorrent ble i sin tid designet med det formålet å gjøre det enkelt å dele store mengder data mellom mange brukere og er en protokoll for utveksling av filer via peer-to-peer-delning, altså at delingen skjer mellom minst to klienter (peers). Popcorn Time-applikasjonen fungerer som en slik klient når applikasjonen er åpen. Dette medfører at alle som er med på å laste ned filen også er med på å laste den opp. Resultatet av dette er at det, i motsetning til slik det var ved mer tradisjonell nedlasting, ikke blir noen stor belastning på en enkeltserver. Samtlige som laster ned filen er med på å bære byrden. I motsetning til tradisjonelle BitTorrent-klienter, som ikke tar hensyn til hvilken rekkefølge delene av filen lastes ned, vil Popcorn Time begynne å laste starten på filmen først. Dette gjør at man kan begynne å se filmen før hele filmen er lastet ned. Dette er funksjonalitet som vi ser i strømmetjenester og visse BitTorrent-klienter. Et annet likhetstrekk som Popcorn Time har med strømmetjenester er at filen slettes automatisk, enten ved avslutning av applikasjonen eller omstart av maskinen. Denne funksjonen kan imidlertid deaktiveres i Popcorn Time om brukeren ønsker å beholde filen.

For at nedlasting ved hjelp av BitTorrent skal starte, må nedlasteren lokalisere minst en tracker. En tracker er en tjenermaskin tilgjengelig på Internett som utfører den koordinerende funksjonen i et fildelingsnettverk basert på BitTorrent-protokollen. Trackeren har oversikten over hvem som har hvilke deler av en fil og er ansvarlig for å dele denne informasjonen videre med de andre klientene. Popcorn Time laster derfor inn en liste over hvilke trackere som har en spesifikk fil når den henter inn listene over filmer og serier. Det er ikke lenger vanlig at man kun forholder seg til en tracker ved bruk av BitTorrent. De aller fleste opererer med flere, hovedsakelig for å få flest mulig delere med. Så fort man har lastet ned og åpnet en torrent-fil, så tar BitTorrent-klienten kontakt med trackeren eller trackerene, og kommuniserer med andre som ønsker å laste ned filen eller allerede laster den opp».

Hvordan bruk av BitTorrent-teknologien kan medføre opphavsrettskrenkelser er beskrevet slik i HR-2017-833-A tredje avsnitt:

«Opphavsrettskrenkelser som i denne saken kan oppstå ved at en internettbruker installerer en programvare for selv å få tilgang til eksempelvis en film. Denne programvaren bidrar til at filmen blir tilgjengelig for andre uten at dette nødvendigvis er tilsiktet fra brukerens side. Programmene gir oftest mulighet for å bestemme om andre skal kunne hente filer fra datamaskinen, og for å stanse en pågående opplasting. Dette krever likevel en aktiv handling fra brukerens side».

Det vises videre til at Høyesterett i denne avgjørelsen, under henvisning til lovens forarbeider, uttaler at vurderingen av opphavsrettskrenkelser ikke er prinsipielt annerledes ved bruk av BitTorrent-teknologien enn når et helt verk blir lastet opp på mer tradisjonell måte, og at det ved ulovlig fildeling ikke kan trekkes noe skarpt skille mellom opplasting – som innebærer tilgjengeliggjøring – på den ene side, og nedlasting – kopiering – på den annen, se avsnittene 32 og 34.

Etter dette er retten av den oppfatning at det ikke er tvilsomt at de som har sett ulovlig tilgjengeliggjorte filmer og TV-serier gjennom bruk av Popcorn Time, samtidig må anses for å ha tilgjengeliggjort for allmennheten åndsverk uten samtykke av rettighetshaverne i strid med åndsverkloven § 2.

Påtalemyndigheten har imidlertid gjort gjeldende, som formulert i inndragningsforelegget, at «tjenesten Popcorn Time gjør åndsverk tilgjengelig for allmennheten ved å legge til rette for søk, strømming og deling av filmer og TV-serier over internett uten samtykke fra rettighetshaverne». Påtalemyndigheten har for retten forklart at de med dette mener at det er koblingen mellom tredjepartskatalogene og Popcorn Time som gjør det rettslig korrekt å si at åndsverk gjøres tilgjengelig gjennom eller av Popcorn Time-tjenesten.

Retten har fått forklart at kildefilene legges ut på såkalte tredjepartskataloger som EZTV.it og YTS.no. Ifølge påtalemyndigheten har det ikke rettslig betydning at kildefilene ikke ligger på Popcorn Times egne nettsider eller i selve applikasjonen. Det avgjørende er ifølge påtalemyndigheten at materialet gjøres tilgjengelig gjennom applikasjonene.

Retten viser i denne sammenheng til forklaringen i Oslo tingretts kjennelse (s. 15) av hva som skjer når Popcorn Time applikasjonen lastes ned. Før sitat om dette hitsettes, nevnes at API står for Application Programming Interface, som er en betegnelse på et grensesnitt som muliggjør kommunikasjon mellom forskjellige elementer av kildekode.

«Etter at applikasjonen er installert og den startes første gang, vil den først sjekke om applikasjonen er oppdatert ved å besøke <http://popcorn-time-update.xvz>. Deretter vil

den forsøke å hente inn brukergrensesnittet fra interface.video4time.info. Hvis den ikke lykkes med å kontakte denne adressen, enten fordi nettsiden er nede eller på annen måte er blokkert av bruker eller internettleverandør, vil Popcorn Time-applikasjonen i tur og orden kontakte følgende domenenavn for å hente inn brukergrensesnittet:

- interface.thepopcorn.net
- interface.time-popcorn.info
- interface.time-popcorn.com
- interface.the-pop-corn-time.net
- interface.popcorn-time.to
- interface.time-popcorn.net
- interface.time4videostream.com

Umiddelbart etter at brukergrensesnittet er lastet inn, benytter applikasjonen innholds-API-en api.ukfrnlge.xyz for å hente inn filmtitler, grunnleggende filminformasjon og linker til bilder. Per dags dato er det ingenting som tyder på at tjenesten benytter seg av noen alternativ innholds-API, selv om det har vært tilfellet før.

Når applikasjonen har fått kontakt med innholds-API-en, vil den da vise filmtitler og omslagsbilder på forsiden. Dette bidrar til alt ser meget oversiktlig og profesjonelt ut. Titlene er sortert etter popularitet, noe som resulterer i at det i stor grad er nye og store titler som blir presentert for brukeren ved åpning av applikasjonen.

Brukeren kan deretter enten trykke på filmen de ønsker å se eller søke etter andre filmer gjennom en søkefunksjon i øvre høyre hjørne. Hvis man så trykker på en film, blir man presentert med en skjerm der det vises informasjon om filmen, inkludert filmens navn, sjanger, utgivelsesår, lengde og stjernevurderingen fra Internet Movie Database (IMDb). I tillegg får man en kort beskrivelse av filmens handling. All denne informasjonen lastes inn fra tinfo.ukfrntge.xyz.

Applikasjonen tilbyr også undertekster på en rekke språk. Når man har valgt en film eller serie, kan man se at applikasjonen kobler seg opp mot api.opensubtitles.org og sub.ukfrnlge.xyz for å finne ut hvilke undertekster som er tilgjengelige for henholdsvis film og serier. Når man deretter trykker «Watch it now», vil nedlasting av undertekster på alle tilgjengelige språk iverksettes fra dl.onlinesubtitles.com. Hvis dl.onlinesubtitles.com ikke er tilgjengelig, vil nedlastingen skje fra dl.opensubtitles.org.

Det samme gjelder for TV-serier, som benytter seg av samme API-er.»

Det er videre forklart i kjennelsen at api-subdomenet inneholder informasjon om hvor applikasjonen kan hente omslagsbilder og selve torrentfilene fra når man skal laste inn tilgjengelige filmer, og viser hvilke trackere klienten skal koble seg til.

Etter dette er retten av den oppfatning at det er korrekt, som påtalemyndigheten har anført, at koblingen mellom tredjepartskatalogene og programvaren Popcorn Time gjør det riktig å si at åndsverk gjøres tilgjengelig for allmennheten gjennom eller av Popcorn Time-

tjenesten. At teknologien bak Popcorn Time applikasjonen, BitTorrent-protokollen og brukergrensesnitt i seg selv er lovlige, endrer ikke på dette. Etter rettens syn må det avgjørende være hvordan de ulike elementene og koblingene skjer gjennom Popcorn Time og at dette må anses som tilgjengeliggjøring for allmennheten av opphavsrettsbeskyttet materiale i strid med åvl. § 2.

Det vises her til EU-domstolens avgjørelse i sak C-527/15, betegnet som «Filmspeler-saken». Retten la til grunn at bruk av selve den fysiske multimedia spilleren, kalt Filmspeler, til å se film i seg selv ikke utgjorde noe brudd på opphavsrettsdirektivet (direktiv 2001/29) art. 3 (1) om eksklusiv rett for rettighetshaver til «communication to the public» av sitt verk. Dette betegnes som overføringsretten, som er en del av fremføringsretten etter åvl. § 2, se Rognstad, Opphavsrett, Oslo 2009, s. 177 og 186.

Utfordringen med Filmspeler var imidlertid at det var installert en åpen kilde programvare, som gjorde det mulig å avspille filmer gjennom et brukervennlig brukergrensesnitt via strukturerte menyer, med integrerte add-ons tilgjengelig på internett, laget av tredjeparter, som inneholdt lenker til hjemmesider med opphavsrettsbeskyttet materiale tilgjengeliggjort uten samtykke fra rettighetshaverne. Funksjonen til nevnte add-ons, var særlig å finne og avspille ønsket innhold fra Internett på TV-skjermen, publisert med og uten rettighetshavers samtykke, via et enkelt klikk på multimediaspilleren. Dette ble av EU-domstolen ansett som «communication to the public» ved å etablere en direkte link mellom kjøperne av multimediaspilleren og nettsider inneholdende opphavsrettsbeskyttet materiale som ellers kjøperne ville ha funnet vanskelig tilgjengelig.

Etter rettens syn har Filmspeler-saken klare likhetstrekk med foreliggende sak, og må føre til det samme resultat, nemlig at Popcorn Time gjennom ulike elementer og koblinger må anses å tilgjengeliggjøre for allmennheten opphavsrettsbeskyttede filmer og TV-serier uten rettighetshaverens samtykke. Det vises her også til uttalelser i Filmspeler-saken om at det er uten betydning hvorvidt tilgjengeliggjøringen medfører profitt eller ikke, og at det er tilstrekkelig om allmennheten kan få tilgang uavhengig av om de bruker muligheten eller ikke, se avsnitt 34 og 36.

Av det som er sagt ovenfor følger at retten er av den oppfatning at det er uten betydning i forhold til hovedgjerningen å skille – som Imcasreg8s forsvarer har anført – mellom de ulike operasjonene som en bruker må gjøre fra å søke opp en nettside eller klikke på en lenke til en hjemmeside, som inneholder programvaren, til å klikke på ikon for nedlasting av programvaren og til å finne frem til og avspille ønsket film via Popcorn Time programvaren. Som uttalt i Oslo tingretts kjennelse, bidro Popcorn Time i betydelig grad til å gjøre det enklere, også for personer uten teknisk kyndighet som ellers ville finne det vanskelig, å få tilgang til rettighetsbeskyttet materiale fra Internett. Herunder slutter retten seg til følgende uttalelse i kjennelsen:

«Retten er enig med rettighetshaverne når det i prosesskrivet av 11. september 2017 fremholdes at Popcorn Time «med sin ‘Netflix-opplevelse’» representerer en betydelig forbedret brukervennlighet «sammenlignet med andre tilgjengelige tjenester som The Pirate Bay hvor brukerne i tillegg til først å måtte lete seg frem til populære filmer og TV-serier gjennom en alminnelig nettleser, var avhengige av å installere en BitTorrent-klient og en medieavspiller, og hoppe mellom nettleseren, BitTorrent-klienten og medieavspilleren for å hente frem og spille av filmer eller TV-serier».

Retten finner videre at tilgjengeliggjøring for allmennheten på den måte som er beskrevet overfor må anses forsettlig utført ettersom programvaren Popcorn Time med sine koplinger til tredjepartkataloger med kildefiler, bruk av APIer og innlasting av informasjon og undertekster ikke kan anses for å ha noen annen funksjon og formål enn å gi tilgang til beskyttede filmer og TV-serier, uten opphavsmannens samtykke, på slik måte som beskrevet overfor. Programmet fungerer slik at de nyeste og mest populære filmene og seriene, og således de filmene som i nær sagt alle tilfeller er opphavsrettslig vernet, gjøres tilgjengelig gjennom programmet til enhver tid.

Retten finner hevet over enhver rimelig tvil at så å si alt av etterspurt film- og TV-serier – som ellers kan leies eller kjøpes på DVD eller via nettet – er tilgjengelig via Popcorn Time, og at så å si alt av dette materialet er opphavsrettsbeskyttet materiale som opphavsmennenes ikke har samtykket til visning av på slikt vis som skjer gjennom applikasjonen. Dette støttes av demonstrasjonen med video og stillbilder for retten, samt av vitnet Ljostads og Bacsas forklaringer. Det vises her også til partsrepresentanten Blennings forklaring om at det meste av materialet på Popcorn Time ikke ligger i det fri. Partsrepresentanten Reinholdtsen forklarte om hva som ligger i det fri, men dette er stort sett gamle filmer, og endrer ikke på at det alt vesentlige av materiale som er tilgjengelig via Popcorn Time er nyere rettighetsbeskyttede filmer og TV-serier, som brukerne ellers må betale for å se f.eks. via Netflix, HBO eller på annet vis.

Retten må så ta stilling til om det foreligger særlig skjerpende forhold for hovedgjerningens del, jf. åvl. § 54, 3. ledd. Det følger av bestemmelsens ordlyd at det først og fremst skal legges vekt på den skade som er påført rettighetshaverne og andre, den vinning som lovertrederen har hatt, og omfanget av overtredelsen for øvrig.

Som lagt til grunn ovenfor finner retten det bevist at en så å si alt nyere etterspurte filmer- og TV-serier – som ellers kan leies eller kjøpes på DVD eller via nettet – er tilgjengelig via Popcorn Time, og at så å si alt av dette materialet er beskyttet materiale som opphavsmennenes ikke har samtykket til tilgjengeliggjøring av gjennom Popcorn Time. Dette har, sammen med brukervennligheten, gjort Popcorn Time svært populært og omfattende brukt.

Retten finner videre hevet over enhver rimelig tvil at Popcorn Time har påført rettighetshaverne stor skade uten at retten finner grunn til å kvantifisere dette. Det kan nevnes at vitnet Johansen har kvantifisert tapet for rettighetshaverne i Norge til i størrelsesorden kr. 500 millioner, basert på Mediavision-rapporten. Retten er enig i at noen av de som ser gratis via Popcorn Time ikke ville ha kjøpt eller leid filmen om de måtte ha betalt for det, uten at dette endrer på at det her må være tale om store tap for rettighetshaverne.

Det er videre på det rene at tilbudet og kvaliteten som tilbys gjennom Popcorn Time bidrar til å gjøre det mindre attraktivt for brukerne å benytte lovlige tjenester, og trolig er skadevirkningen av Popcorn Time større enn av tidligere blokkerte nettsteder som The Pirate Bay, se ovenfor, pga. den økte brukervennligheten for personer uten særlig teknisk kunnskap.

Retten er altså kommet til at en eller flere ukjente gjerningspersoner gjennom Popcorn Time forsettlig har gjort tilgjengelig for allmennheten åndsverk uten rettighetshavers samtykke og at det foreligger særlig skjerpene forhold, jf. åvl. § 54, 3. ledd, jf. første ledd bokstav a), jf. § 2.

Medvirkning

Spørsmålet så er om ukjent gjerningsperson ved hjelp av nettstedet popcorn-time.no har medvirket til ovennevnte hovedgjerning, jf. straffeloven § 15.

Det har ikke betydning for medvirkerens straffansvar om hovedmannen kan dømmes eller ikke, jf. strafferettens grunnleggende regel om at straffbarhetsvilkårene som hovedregel må bedømmes isolert for hver enkelt deltaker. Det har således ikke betydning at hovedgjerningen er utført av en eller flere ukjente personer og det er ikke et krav om at hovedmannens handlinger omfattes av norsk straffelovs geografiske anvendelsesområde.

Det er av Høyesterett i RT. 2005 s. 41 («Napster-dommen») avsnitt 62, slått fast at det kan foreligge medvirkningsansvar selv om opplasternes ulovlige handlinger er avsluttet, ettersom overtredelsen av åndsverkloven ikke kan anses opphørt etter dette. Krenkelsen av opphavsretten anses altså å vedvare så lenge opplasteren lar det vernede materiale ligge på Internett. Det innebærer at medvirkningsansvar er aktuelt for alle kildefiler tilgjengeliggjort via Popcorn Time, og som lå på Internett da nettstedet popcorn-time.no ble opprettet, eller som ble opplastet i denne perioden.

Det følger videre av Napster-dommen at det ikke er et krav i strafferetten at medvirkningshandlingen isolert sett skal være ulovlig, se avsnitt 63.

I det ikke vedtatte inndragningsforelegget er medvirkningshandlingen beskrevet å bestå i at det på popcorn-time.no er lagt ut lenke til domener inneholdende programvare for å benytte tjenesten Popcorn Time, samt nedlastingsinstruksjoner og nyhetsoppdateringer om tjenesten. Påtalemyndigheten har for retten presisert at medvirkningshandlingen består i å opprette, vedlikeholde og legge ut innhold på domenet popcorn-time.no.

Basert på bevisførselen for retten, hvor bl.a. innholdet på nettsiden slik det fremstod på beslagstidspunktet er dokumentert, finner retten bevist at popcorn-time.no inneholder slike lenker, instruksjoner og informasjon som beskrevet i inndragningsforelegget.

De private parter har anført at det ikke er bevist at nettstedet popcorn-time.no medførte at brukere av nettstedet gikk inn på nettsider med programvaren og faktisk lastet ned programvaren og brukte denne for å se opphavsrettsbeskyttet materiale uten samtykke av rettighetshaverne. Det er bl.a. vist til at Popcorn Time er lettere tilgjengelig ved å søke opp en av sidene som har programvaren, f.eks. via Google, og så laste ned programvaren derfra. Selve programvaren Popcorn Time lå hverken på nettstedet popcorn-time.no eller var mulig å laste ned derfra, men inneholdt altså lenker til nettsider hvor programvaren enkelt kunne lastes ned fra.

Det er klart at Popcorn Time var offentlig kjent og benyttet av et meget stort antall mennesker på tidspunktet for politiets beslag av nettstedet popcorn-time.no. For retten er bl.a. dokumentert en artikkel fra Aftenposten fra 29. juni 2015, hvor det opplyses at 315.000 nordmenn brukte Popcorn Time ukentlig på dette tidspunktet. Tallet var basert på en undersøkelse fra TNS Gallup.

Retten viser videre til bl.a. vitnet Joys Andersens forklaring for retten om at toppdomenet .no i seg selv gir poeng i søkemotorenes generering av mest aktuelle treff ved søk på Internett, eller med andre ord at dette kommer høyt opp ved søk i Norge. Det vises også til at nettsiden inneholder omfattende forklaringer om ulike forhold vedrørende Popcorn Time, herunder bl.a. brukerveiledninger for nedlasting av programvaren til Mac, Iphone, Ipad og Android, samt informasjon om VPN (Virtual Private Network-funksjon), som er et virkemiddel for å bevare anonymitet på nettet, herunder ved bruk av Popcorn Time til å se opphavsrettsbeskyttede filmer. All denne informasjonen var gitt på norsk og med toppdomenet .no, som gjorde informasjonen lett tilgjengelig for nordmenn.

Popcorn-time.no inneholdt også en disclaimer om at bruk av Popcorn Time kan være ulovlig, og at mye av innholdet i disse tjenestene er opphavsrettsbeskyttet materiale som deles og lastes ned uten tillatelse fra eierne, og at bruk – avhengig av hva man ser – kan resultere i brudd på opphavsretten, og at dette skjer på egen risiko med anbefaling om å følge loven. Dette kan ha medført at enkelte har avstått fra å laste ned og bruke Popcorn Time, uten at dette endrer rettens syn. Disclaimeren endret ikke på innholdet av nettstedet for øvrig, og underbygger at de som stod bak popcorn-time.no var klar over at å se

opphavsrettsbeskyttet materiale uten tillatelse fra eierne gjennom Popcorn Time gjerne var ulovlig. Som nevnt inneholdt nettstedet også informasjon om hvordan man kunne gjennomføre dette anonymt på nett ved bruk av VPN.

Retten finner det således bevist at en stor gruppe mennesker besøkte nettstedet popcorn-time.no, selv om antallet ikke kan tallfestes, og at opprettelsen av og innholdet av popcorn-time.no har bidratt til å legge til rette for å gjøre det enklere for norske brukere å benytte tjenesten Popcorn Time, og således bidratt til hovedgjerningen. Nettstedet har etter rettens syn forsterket virkningen av handlingene til de som stod bak Popcorn Time ved å øke tilgjengeligheten, og retten finner det bevist at dette har ført til at nordmenn har lastet ned Popcorn Time og sett ulovlig tilgjengeliggjorte filmer og TV-serier via programvaren, selv om antallet ikke kan tallfestes.

Det er anført av de private parter at handlingene som hevdes å medføre medvirkning ligger for fjernt fra hovedhandlingen til at det er naturlig å knytte straffansvar til disse. Det er gjort gjeldende at det ikke foreligger tilstrekkelig årsakssammenheng eller at de aktuelle handlingene ikke har en slik karakter eller omfang at det er naturlig å knytte straffansvar til dem. Den alminnelige rettsstridsreservasjonen i strafferetten er også påberopt.

Det stilles et årsakskrav for medvirkning, men det er ikke et vilkår at medvirkningshandlingen var nødvendig for resultatet, jf. Rt. 1989 s. 1004.

Videre vises til Napster-dommen, hvor Høyesterett kom til at utlegging av lenker til opphavsrettsbeskyttede musikkfiler måtte anses som erstatningsbetingende medvirkning til opplasternes ulovlige tilgjengeliggjøring av musikken. Napster-dommen gjaldt riktignok et erstatningskrav basert på andre beviskrav enn i strafferetten, men retten finner likevel dommen relevant også i vår sammenheng. Fra dommen hitsettes følgende:

«(65) Hvorvidt lenkingen skal vurderes som erstatningsbetingende medvirkning, må bero på en vurdering av de nærmere omstendigheter. Det må trekkes en grense ut fra en generell rettsstridsreservasjon. Jeg viser til Andenæs side 154 flg., og nevner kort at det her sies at uttrykket rettsstridig ofte kan oversettes med «utilbørlig», «uforsvarlig», «lastverdig» eller en liknende karakteristikkk.

...

(67) Det vi har for oss, er etter min vurdering forsettlige og meget klanderverdige medvirkningshandlinger fra As side. Hans formål med napster.no var nettopp å gi andre tilgang til denne musikken. ...

(68) Det var innlastet populær musikk med kjente artister. Det var blant annet lenket til musikk som var medtatt på hitlister som Norge Topp 20 og VG-listen. A har utvilsomt vært klar over at musikken var opplastet uten rettighetshavernes samtykke. Han har handlet forsettlig og kan ikke høres med at han befant seg i rettsvillfarelse med hensyn til at han

medvirket til et straffbart forhold.

(69) Ut fra dette må A være erstatningsansvarlig for det tapet TONO har lidt, først og fremst som følge av at en del av brukerne, som ellers ville kjøpt cd-er, har skaffet seg musikken ved å laste den ned. At det er årsakssammenheng mellom hans handlemåte og tap for TONO, er ikke tvilsomt. Jeg tilføyer for ordens skyld at erstatningsansvar i denne saken ikke på noen måte kan være i strid med ytringsfriheten.»

Retten viser her også til EU-domstolens avgjørelse i Filmspeler-saken, hvor det fremgår at klikkbar lenke på en hjemmeside til opphavsrettsbeskyttet materiale publisert uten tilgangsbegrensninger, anses å gi direkte tilgang til materiale, se avsnitt 37 med videre henvisninger. Dette og Filmspeler-avgjørelsen for øvrig underbygger at det her må være tale om medvirkningsansvar.

Retten er av den oppfatning at vi her – tilsvarende som i Napster-dommen – står overfor en forsettlig og meget klanderverdig medvirkningshandling gjennom nettstedet popcorn-time.no.

Etter rettens syn er det klart at formålet med nettstedet, lenkene og informasjonen der har vært å få nordmenn til å bruke Popcorn Time. Dette ville igjen generere inntekter ved at brukerne benyttet seg av VPN for å sikre anonymitet, som nettsiden også informerte om. Som nevnt ovenfor fremgår det også av disclaimeren at de som stod bak nettstedet var klar over at man i stor grad kunne se ulovlig tilgjengeliggjorte filmer og TV-serier via Popcorn Time, og at det er dette som gjorde Popcorn Time attraktivt i tillegg til brukervennligheten eller –opplevelsen.

Popcorn-time.no kan etter rettens oppfatning ikke sammenlignes med informasjon om Popcorn Time gjennom aviser som Dagbladet og Aftenposten, og altså anses mer som en nyhetsformidler eller aktør i en debatt. Innholdet på popcorn-time.no gikk langt ut over dette, jf. beskrivelsen ovenfor. Det kan også nevnes at popcorn-time.no var en permanent nettside med informasjon om Popcorn Time til forskjell fra avisene som kun skrev om dette som enkeltstående nyhetsoppslag. Medvirkningsansvar her kan heller ikke være i strid med ytringsfriheten.

Retten er ikke enig med Imcasreg8 i at medvirkningshandlingene står fjernt fra hovedgjerningen, ved at det teknisk sett må gjøres ulike operasjoner for å komme fra popcorn-time.no til nedlasting og visning av opphavsrettsbeskyttet materiale via Popcorn Time, og at dette må få betydning for vurderingen av medvirkningsansvaret. Etter rettens syn er veien frem til dette rask og enkel, noe som Popcorn Time har besørget og popcorn-time.no har forsterket muligheten for.

Retten finner etter dette bevist at det må anses å foreligge tilstrekkelig årsakssammenheng mellom medvirkningshandlingene og hovedgjerningen, og at den alminnelige rettsstridsreservasjonen i strafferetten ikke kommer til anvendelse.

Etter dette er det altså klart at det foreligger straffbar medvirkning i tråd med inndragningsforelegget.

Nærmere om inndragning

Retten bygger videre på at domenet popcorn-time.no har vært brukt til medvirkningshandlingen, eller med andre ord at det foreligger tilstrekkelig tilknytning mellom domenet og den straffbare handlingen, jf. straffeloven § 69 første ledd første punktum alternativ c).

Det må så vurderes om inndragning skal foretas etter straffeloven § 69 tredje ledd. I denne vurderingen må det særlig legges vekt på om inndragning er påkrevd av hensyn til en effektiv håndheving av straffebudet, og om den er forholdsmessig. I vurderingen av forholdsmessighet, må det også legges vekt på andre reaksjoner som ilegges, og konsekvensene for den som inndragningen rettes mot.

Etter rettens syn er det klart at inndragning som krevd her effektivt vil stoppe den straffbare medvirkningen, og således må anses påkrevd av hensyn til en effektiv håndheving. At rettighetshaverne alternativt kunne søkt å blokkere eller på annen måte stoppe bruken av popcorn-time.no gjennom sivilrettslige virkemidler endrer ikke på dette. Brudd på åndsverkloven sanksjoneres også med straff, og inndragning anses som et egnet og nødvendig virkemiddel for effektivt å kunne håndheve aktuelle straffebestemmelser når gjerningspersonen er ukjent.

I forholdsmessighetsvurderingen nevnes først at konsekvensene for Imcasreg8 av inndragning må anses som helt minimale. Imcasreg8s inntekter knyttet til domenet popcorn-time.no begrenser seg til noen få hundre kroner. Marcaria.com, som på vegne av en kunde bestilte domenet, har bedt Imcasreg8 eller IMC om å slette registreringen. Uansett vil ikke selve IP-adressen med innholdet på hjemmesiden være utilgjengelig som følge av beslaget av bruksretten til domenet popcorn-time.no. Noen andre reaksjoner er ikke ilagt for det aktuelle forholdet.

I forholdsmessighetsvurderingen vises videre til de interesser åndsverkloven skal ivareta, herunder beskyttelse av immaterielle rettigheter, som igjen er viktig for innovasjon eller kreativitet og den skapende innsats og investeringer som ligger bak frembringelsen av åndsverk. Åndsverk i digital form har den samme beskyttelsen som mer håndgripelige analoge åndsverk.

Som lagt til grunn ovenfor, må det også her legges vekt på at omfanget av materiale ulovlig tilgjengelig gjennom Popcorn Time er meget stort, og at programvaren har vært meget populær av nevnte grunn og på grunn av brukervennligheten. Videre vises til ovennevnte vurdering av hvordan nettstedet popcorn-time.no og innholdet der må anses for å ha forsterket nordmenns bruk av Popcorn Time og tilgjengeliggjøring av ulovlig materiale uten opphavsmannens tillatelse, og de økonomiske skadevirkningene for rettighetshaverne.

Hensynet til rettighetshaverne og de interesser som åndsverkloven gjennom dette skal beskytte tilsier således med stor vekt at det må kunne gripes inn med slik inndragning som er aktuelt i foreliggende tilfelle. Det kan her også tilføyes at brukerne har lovlige og brukervennlige alternativer til Popcorn Time gjennom f.eks. Netflix, HBO, iTunes o.l., likevel slik at det må betales for dette.

Retten har også vurdert hensynet til ytrings- og informasjonsfriheten, som er vernet gjennom Grunnloven § 100 og EMK art. 10.

Inndragning er et inngrep som har hjemmel i lov og som forfølger slike legitime formål som nevnt ovenfor. Tilsvarende som i Den Europeiske Menneskerettighetsdomstols avgjørelse om The Pirate Bay i sak 40397/12, finner retten at hensynet til opphavsretten må veie tungt også i foreliggende sak, og at hensynet til ytrings- og informasjonsfriheten får mindre vekt i forholdsmessighetsvurderingen. Etter rettens oppfatning har ikke popcorn-time.no et innhold som tilsier spesielt vern, og er ikke sammenlignbart med hvordan f.eks. aviser som Dagbladet og Aftenposten formidlet nyheter om Popcorn Time, se over. Noen nedkjølende effekt av inndragningen kan retten vanskelig se og i alle fall ingen slik effekt som kan få nevneverdig vekt i forholdsmessighetsvurderingen. Inngrepet kan for øvrig ikke karakteriseres som forhåndssensur ettersom det er tale om en reaksjon på allerede fremsatte ytringer.

Etter en samlet vurdering finner retten at beslaget av bruksretten til domenenavnet popcorn-time.no ikke er uforholdsmessig, jf. straffeloven § 69, 3. ledd. Retten er videre av den oppfatning at inndragningen ikke er klart urimelig, jf. straffeloven § 69 første ledd tredje punktum, jf. § 67 første ledd tredje punktum.

Etter dette er vilkårene for å dømme Imcasreg8, org. nr. 895 466 492, til å tåle inndragning av bruksretten til domenenavnet «popcorn-time.no» til staten oppfylt, jf. straffeloven § 69 første ledd bokstav c), jf. § 74 annet ledd første punktum og § 75 første ledd basert på ukjent gjerningspersons overtredelse av åvl. § 54 tredje ledd, jf. første ledd bokstav a) jf. § 2, jf. straffeloven § 15.

Sakskostnader

Imcasreg8s prosessfullmektig har krevd dekket sakskostnader etter analogisk anvendelse av straffeprosessloven §§ 438 eller 439, men presisert at kravet ikke er aktuelt eller å anse som frafalt dersom dette i stedet er dekket av hans oppnevning som forsvarer. Det er analogisk anvendelse av straffeprosessloven § 438 som her eventuelt er aktuelt. Det framgår av denne bestemmelsens første ledd andre punktum at betaling til forsvarer ikke erstattes med et større beløp enn forsvareren ville blitt tilkjent om han var oppnevnt som offentlig forsvarer. Ettersom Imcasreg8s prosessfullmektig tidligere er oppnevnt som offentlig forsvarer, er således kravet om dekning av sakskostnader ikke aktuelt og å anse som frafalt.

Dommen er enstemmig.

DOMSSLUTNING

Imcasreg8, org. nr. 895 466 492, ved styrets leder, dømmes til å tåle inndragning av bruksretten til domenenavnet «popcorn-time.no» til staten, jf. straffeloven § 69 første ledd bokstav c), jf. § 74 annet ledd første punktum og § 75 første ledd basert på ukjent gjerningspersons overtredelse av åndsverkloven § 54 tredje ledd, jf. første ledd bokstav a), jf. § 2, jf. straffeloven § 15.

Frammøteforkynning

Domfelte er innkalt til frammøteforkynning i Follo tingrett.

Sted: Vestveien 22, Ski
Dag: Mandag
Dato: 15.01.2018
Klokkeslett: 10.00

Retten hevet

Jonn Ola Sørensen

Kari Borge Norheim

Kåre Jakob Willumsen

VEILEDNING TIL DOMFELTE I TINGRETTE

Du kan anke dommen i tingretten

Du har rett til å anke over en dom i tingretten. Du må i så fall anke innen to uker fra den dagen dommen er avsagt eller forkynt (gjort kjent) for deg. Du må innen den samme fristen opplyse om du krever ny behandling av andre krav du er idømt, for eksempel erstatning. Det er lagmannsretten som behandler anker over avgjørelser i tingretten.

Hva kan du anke over?

Du kan anke over

- bevisvurderingen under skyldspørsmålet, hvis du mener kravene for straff ikke er oppfylt
- lovanvendelsen under skyldspørsmålet, hvis du mener loven er tolket feil
- utmålingen av straffen
- erstatning, inndragning, tap av førerrett eller lignende
- feil ved saksbehandlingen

Når kan lagmannsretten nekte å behandle anken?

Lagmannsretten kan nekte å behandle anken hvis retten kommer til at det er klart at dommen ikke vil bli endret. Hvis saken gjelder en forbrytelse som kan føre til fengsel i mer enn seks år, vil lagmannsretten vanligvis behandle anken. Lagmannsretten kan likevel nekte å behandle anken hvis den gjelder et spørsmål av mindre betydning, eller hvis det ellers ikke er grunn til å fremme anken.

I noen saker vil anken bare bli behandlet hvis særlige grunner taler for det. Det gjelder hvis påtalemyndigheten ikke har bedt om, eller du ikke er idømt, en annen reaksjon enn bot, inndragning eller tap av retten til å føre motorvogn.

Du får oppnevnt forsvarer

Hvis anken blir fremmet for retten, får du oppnevnt en forsvarer som betales av det offentlige. Dersom du ønsker en bestemt forsvarer, bør du opplyse om det samtidig med anken eller så snart som mulig senere.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne:

- hvilken dom du anker over, og om anken gjelder hele dommen eller bare enkelte tiltaleposter
- om anken gjelder saksbehandlingen, bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, lovanvendelsen under skyldspørsmålet, eller avgjørelsen om straff
- hvilke feil du mener har skjedd - når anken gjelder saksbehandlingen
- om anken gjelder inndragning
- om du krever ny behandling av erstatningskrav eller andre krav som er nevnt i straffeprosessloven § 3

Videre bør du nevne:

- nye bevis som du vil legge fram
- endringen du ønsker
- hvilke feil anken gjelder, ved anke over lovanvendelsen

Hvis du krever ny behandling av krav i straffeprosessloven § 3, må du oppgi:

1. om anken gjelder hele avgjørelsen
2. det resultat du krever
3. de feilene du mener har skjedd
4. den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
5. bevisene som vil bli ført

Hvordan anker du?

Du kan sette fram ankeerklæringen skriftlig eller muntlig for den tingretten som har avsagt dommen, eller for påtalemyndigheten (for eksempel statsadvokaten eller politiet). Hvis du er varetektsfengslet, kan du også sette fram anken for tilsatte i fengselet.

Forsvareren eller en annen advokat kan gi råd om hvorvidt du bør anke, og eventuelt hjelpe deg med å skrive anken. Du kan også få hjelp til å skrive anken hos tingretten, hos påtalemyndigheten eller hos tilsatte i fengselet. I alle tilfelle må du selv underskrive anken.

Var du ikke til stede under hovedforhandlingen?

Hvis du er domfelt uten å ha vært til stede under hovedforhandlingen, kan du be om at saken blir behandlet på nytt. For å kunne få ny behandling på grunn av møtefravær må du gjøre det sannsynlig at du hadde gyldig fravær, og at du ikke kan bebreides for at du ikke meldte fra i tide. Du må sette fram kravet for tingretten eller påtalemyndigheten innen to uker fra dommer er forkynt.

Tidspunktet for soning

Dersom du er idømt fengselsstraff og har særlige ønsker om tidspunktet for soningen av denne, må du henvende deg til Kriminalomsorgen. Du vil få pålegg av Kriminalomsorgen om å møte til fastsatt tid og sted for soning av fengselsstraffen.

Soning i eget hjem

Dersom du har fått en dom på under fire måneder ubetinget fengselsstraff, kan du allerede nå søke Kriminalomsorgen om å få sone den i eget hjem med elektronisk kontroll (fotlenke) (straffegjennomføringsloven § 16.2). Kriminalomsorgen vurderer om du oppfyller kravene for en slik soningsform.

Soning i institusjon

Dersom du har fått en dom på under ett år ubetinget fengselsstraff kan du allerede nå søke Kriminalomsorgen om å få sone den i en institusjon for behandling av avhengighet eller psykiske lidelser, spesielle former for omsorg eller attføring (straffegjennomføringsloven § 12). Kriminalomsorgen vurderer om du oppfyller kravene for en slik soningsform.

Betinget fengselsstraff

Dersom du er idømt betinget fengselsstraff, betyr det at soningen er utsatt i en prøvetid. Grunnvilkåret ved betinget dom er at du ikke begår noen ny straffbar handling i prøvetiden. Det kan være fastsatt andre vilkår i dommen. Hvis du begår en straffbar handling i prøvetiden, kan retten gi en samlet dom for begge handlingene eller særskilt dom for den nye handlingen. Hvis du bryter fastsatte vilkår, kan retten bestemme at fengselsstraffen helt eller delvis skal sones.

Samfunnsstraff

Dersom du er idømt samfunnsstraff, vil det si at du er pålagt å utføre samfunnsnyttig tjeneste, delta i program eller andre tiltak utarbeidet av Kriminalomsorgen i så mange timer som retten har bestemt. Samfunnsstraffen kan også inneholde forbud mot kontakt med bestemte personer. Kriminalomsorgen bestemmer når og hvordan straffen skal gjennomføres. Hvis du begår en ny straffbar handling før samfunnsstraffen er gjennomført, eller hvis du ikke utfører samfunnsstraffen, kan retten bestemme at du må sone i fengsel i stedet.

Ungdomsstraff

Dersom du er idømt ungdomsstraff, sendes saken til Konfliktrådet. Konfliktrådet vil innkalle til et stormøte der det skal utarbeides en ungdomsplan. Bli man ikke enige om en ungdomsplan, sendes saken tilbake til domstolen som avgjør om hele eller deler av den betingede straffen skal sones. Hvis du begår

en ny straffbar handling før ungdomsstraffen er gjennomført, eller hvis du bryter vilkårene satt i ungdomsplanen, kan retten bestemme at du må sone i fengsel i stedet.

Bot

Hvis en bot ikke blir betalt til fastsatt tid, vil den bli innkrevet av Statens Innkrevingsentral ved trekk i lønn eller annen tvangsinnkreving. Lykkes ikke det, må du sone i fengsel.

Nærmere informasjon om ulike soningsformer og vilkårene for dette finnes på www.kriminalomsorgen.no.